| | |
|---|---|
| Súd: | Krajský súd Bratislava |
| Spisová značka: | 14Co/375/2013 |
| Identifikačné číslo súdneho spisu: | 1111242710 |
| Dátum vydania rozhodnutia: | 17. 01. 2017 |
| Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: | JUDr. Katarína Javorčíková |
| ECLI: | ECLI:SK:KSBA:2017:1111242710.1 |

# ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Bratislave v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Kataríny Javorčíkovej a členiek senátu Mgr. Barbory Bartekovej a JUDr. Dariny Kuchtovej, v spore žalobkyne: V. H., nar. XX.X.XXXX, bytom B. XXX, V., zastúpenej advokátom Mgr. Vladimírom Šárnikom, so sídlom Národného oslobodenia 25, Bernolákovo, proti žalovanej: Slovenská republika, v mene ktorej koná Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, so sídlom Pribinova 2, Bratislava, o náhradu nemajetkovej ujmy podľa zákona č. 514/2003 Z. z. vo výške 6.000,- eur s príslušenstvom, na odvolania žalobkyne a žalovanej proti rozsudku Okresného súdu Bratislava I v Bratislave zo dňa
19.2.2013, č. k. 15C/173/2011-71, takto

**r o z h o d o l :**

Odvolací súd rozsudok Okresného súdu Bratislava I v Bratislave zo dňa 19.2.2013, č. k. 15C/173/2011-71 m e n í tak, že žalovaná je povinná zaplatiť žalobkyni titulom nemajetkovej ujmy sumu 6.000,- eur, do troch dní odo dňa právoplatnosti rozsudku.

Vo zvyšku žalobu zamieta.

Žalobkyňa má voči žalovanej nárok na plnú náhradu trov prvostupňového aj odvolacieho konania.

**o d ô v o d n e n i e :**

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobkyni titulom nemajetkovej ujmy 1.000,- eur s 9 % úrokom z omeškania ročne od 26.8.2011 do zaplatenia a na náhradu trov konania (trov právneho zastúpenia) sumu 413,66 eur, všetko do troch dní odo dňa právoplatnosti rozsudku. Vo zvyšku návrh zamietol.

2. Z odôvodnenia rozsudku vyplýva, že žalobkyňa sa návrhom doručeným súdu dňa 15.12.2011 domáha podľa § 17 ods. 2 zák. č. 514/2003 Z. z. náhrady škody (nemajetkovej ujmy) vo výške 6.000,- eur s príslušenstvom titulom nesprávneho úradného postupu, ku ktorému malo dôjsť nečinnosťou príslušníka policajného zboru (ďalej len príslušníka PZ), ktorý odmietol vykonať domové prehliadky páchateľov s tým, že vo veci bude konať, až keď mu vec odovzdá kriminálna polícia. V dôsledku toho sa nepodarilo zaistiť všetky odcudzené veci. Vznikli prieťahy vo vyšetrovaní, keď obvinenie bolo vznesené až 27.10.2005 po viac ako dvoch mesiacoch od začatia trestného stíhania a obžaloba bola podaná až dňa 14.3.2011.

3. Súd prvej inštancie pri svojom rozhodovaní vychádzal zo zisteného skutkového stavu, podľa ktorého žalobkyňa mala postavenie poškodenej v trestnom konaní vo veci trestného činu krádeže spolupáchateľstvom vedenom Okresným riaditeľstvo PZ V. - okolie, H. P., pracovisko U. pod I.: D.-XX/X-D.-XXXX. K spáchaniu trestného činu došlo dňa 15.8.2005 vlámaním páchateľov do domu žalobkyne v obci M.. Trestné stíhanie začalo dňa 16.8.2005 (uznesenie Okresného riaditeľstva PZ

Bratislava IV, oddelenie skráteného vyšetrovania pod I.: D.-XXXX/X-D.-XXXX), kedy si žalobkyňa v adhéznom konaní uplatnila náhradu škody. Obvinenie bolo vznesené až dňa 27.10.2005 uznesením vyšetrovateľa Okresného riaditeľstva PZ V. IV pod I.: D.-XXX/D.-XXXX, t.j. po viac ako dvoch mesiacoch od začatia trestného stíhania napriek tomu, že páchatelia boli známi bezprostredne po spáchaní trestného činu. Počas vyšetrovania prokurátor vykonal niekoľko previerok vyšetrovacieho spisu. V liste Okresnej prokuratúry U. pod č. k. 1Pv 113/08-12 zo dňa 16.7.2008 prokurátor konštatoval, že previerkou vyšetrovacieho spisu D.-XX/X-D.-XXXX bolo zistené, že vyšetrovateľ od konca roku 2006 nekoná a nie je zrejmé, aké úkony sú vo veci vykonané. V liste Okresnej prokuratúry U. pod č. k. 1Pv 113/08-21 zo dňa 15.7.2009 prokurátor konštatoval, že vyšetrovateľ v roku 2008 nevykonal žiaden vyšetrovací úkon a v roku 2009 vydal jedno uznesenie a vykonal tri výsluchy svedkov. Bola vyslovená požiadavka o zabezpečenie plynulosti konania a prokurátor určil lehotu na skončenie vyšetrovania do 15.9.2009. Z obsahu rozhodnutia Okresnej prokuratúry U. pod č. k. 1Pv 113/08-30 zo dňa 29.7.2010 vyplynulo, že prípravné konanie trvá takmer päť rokov. V rámci previerky plynulosti konania zo 16.7.2008 prokurátor zistil, že od roku 2007 neboli realizované žiadne vyšetrovacie úkony, pričom pokynom bol vyšetrovateľovi uložený rozsah ďalšieho dokazovania. Previerkou z 15.7.2009 prokurátor zistil, že za ďalší rok vyšetrovania boli vykonané len tri výsluchy svedkov. Prieťahy vo vyšetrovaní boli signalizované v ten istý deň riaditeľovi ÚJaKP s pokynom pre ďalšie konanie a určením termínu skončenia vyšetrovania 24.5.2010. V rámci opätovnej signalizácie prieťahov vo vyšetrovaní z 24.5.2010 prokurátor uložil lehotu na skončenie vyšetrovania do 25.7.2010; keďže vyšetrovanie napriek uvedenému nebolo ukončené a ani v celom rozsahu splnené pokyny prokurátora, s konštatovaním, že pretrvávajúce prieťahy nemožno vo vyšetrovaní tolerovať. Vec bola vyšetrovateľovi PZ odňatá s tým, aby bola prikázaná inému. Z rozhodnutia Okresnej prokuratúry U. pod č.k. 1Pv 113/08-44 z 11.3.2011 súd zistil, že bola podaná obžaloba (doručená na súd bola dňa 14.3.2011 - poznámka odvolacieho súdu). Súd mal tiež za nesporné, že žalobkyňa listom zo dňa 17.8.2011, doručeným žalovanej dňa 24.8.2011, požiadala v súlade s § 15 ods. 1 zák. č. 514/2003 Z. z. žalovanú o odškodnenie.

4. Súd prvej inštancie vec právne posúdil podľa § 10 ods. 10, § 46 ods. 1, § 55 ods. 1, § 209 ods. 1, 2, 3, 4 zák. č. 301/2005 Z. z. - Trestný poriadok, a § 3 ods. 1 písm. d), § 4 ods. 1 písm. c), § 9 ods. 1, 2, § 15 ods. 1, § 16 ods. 1, § 17 ods. 2 zák. č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov,
§ 517 ods. 2 zák. č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v spojení s nariadením vlády č. 87/1995 Z. z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka, a vychádzajúc z výsledkov vykonaného dokazovania dospel k záveru, že návrh žalobkyne je čiastočne dôvodný.

5. Prioritne sa súd prvej inštancie zaoberal námietkou žalovanej k aktívnej legitimácii žalobkyne, ktorá bola v postavení poškodenej v trestnom konaní. Podľa žalovanej Trestný poriadok nezaručuje poškodenému právo, aby trestné konanie proti inej osobe sa uskutočnilo v primeranej lehote, keďže nejde o prerokovanie veci poškodenej. S poukazom na ust. § 10 ods. 10 v spojení s § 46 ods. 1 Trestného poriadku podľa súdu mala žalobkyňa ako poškodená trestným činom postavenie poškodenej, pričom z tohto postavenia jej už pri vyšetrovaní vyplynuli práva i povinnosti. Preto jej aktívna legitimácia v predmetnom konaní je dôvodná.

6. Čo sa týka žalobkyňou tvrdeného nesprávneho úradného postupu titulom nečinnosti príslušníka PZ, v tejto časti uplatneného nároku sa súd prvej inštancie stotožnil s obranou žalovanej s tým, že v občianskom súdnom konaní nie je súd oprávnený preskúmavať a hodnotiť postup orgánov činných v trestnom konaní z hľadiska správnosti postupu pri vyšetrovaní, lebo takéto oprávnenie prináleží do pôsobnosti prokuratúry. Na ochranu práv žalobkyne slúžia prostriedky podľa trestného práva ustanovené v § 210 Trestného poriadku, keď žalobkyňa ako poškodená mala právo kedykoľvek v priebehu vyšetrovania žiadať prokurátora, aby preskúmal postup policajta, čo však nevyužila. Vzhľadom na uvedené súd návrh v tejto časti zamietol pre nedostatok právomoci všeobecného súdu konať.

7. Čo sa týka prieťahov vo vyšetrovaní, súd prvej inštancie zdôraznil, že zák. č. 514/2003 Z. z. dáva možnosť občianskoprávnej žaloby, ktorej súčasťou je nárok na náhradu škody, resp. nemajetkovej ujmy. Takýto účastník sa stáva subjektom práv zaručených článkom 6. Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd s tým, že sa rozhoduje o jeho občianskom práve. Keďže zák. č. 514/2003 Z. z. dáva žalobkyni prostriedok na domáhanie sa uznania porušenia jej práv titulom prieťahov v konaní vyšetrovateľa prostredníctvom všeobecného súdu, a prieťahy ako nesprávny úradný postup sú

porušením základných práv a slobôd, v tejto časti návrhu je daná právomoc všeobecného súdu podľa § 7 OSP konať a rozhodnúť.

8. Ako vyplynulo z vykonaného dokazovania, vyšetrovanie nebolo ukončené v zákonnej lehote (§ 209 ods. 2 Trestného poriadku) do štyroch mesiacov od vznesenia obvinenia, keď obvinenie bolo vznesené dňa 27.10.2005 a obžaloba bola podaná dňa 11.3.2011. Policajt písomne neoznámil, prečo nebolo možné vyšetrovanie skončiť v zákonnej lehote (§ 209 ods. 3 Trestného poriadku), pričom samotné prieťahy konštatovala aj Okresná prokuratúra U. pri svojich previerkach vyšetrovacieho spisu.

9. Na základe týchto zistení súd prvej inštancie konštatoval, že došlo k prieťahom vo vyšetrovaní, čím bolo porušené právo žalobkyne v postavení poškodenej na skončenie vyšetrovania v zákonnej, resp. v primeranej lehote, keďže vyšetrovanie trvalo päť rokov a päť mesiacov (od 27.10.2005 do 11.3.2011), z čoho prieťahy podľa obsahu vyšetrovacieho spisu (úkony v roku 2005 - 18.6., 16.8., 18.8., 19.8., 24.8., 12.10., 2.11., úkony v roku 2006 - 12.4., 21.4., 3.7., 19.7., úkony v roku 2007 - žiadne, úkony v roku 2008 - žiadne, úkony v roku 2009 - 2.3., 12.3., 20.3., 24.3., 25.3., úkony v roku 2010 - 26.1., 15.2., 3.5., 6.7., 16.9., 17.9., 20.9., 30.9., 2.12., úkony v roku 2011 - 18.1.) a podľa previerok Okresnej prokuratúry Malacky, boli spolu v dĺžke viac ako tri roky.

10. Na základe tohto právneho záveru súd prvej inštancie posudzoval kauzálny nexus medzi nesprávnym úradným postupom a uplatnenou nemajetkovou ujmou. Zdôraznil, že o vzťah príčinnej súvislosti ide, ak medzi nesprávnym úradným postupom a škodou existuje vzťah príčiny a následku. Treba skúmať, aká príčina škodu vyvolala. Nie je pritom rozhodujúce časové hľadisko, ale vecná súvislosť príčiny a následku. Atribútom príčinnej súvislosti je priame pôsobenie príčiny na následok, pri ktorej príčina priamo predchádza následku a vyvoláva ho. S poukazom na vyššie vyslovený právny názor existencie nesprávneho úradného postupu spočívajúci v prieťahoch, jednoznačne vyplýva príčinná súvislosť s uplatnenou nemajetkovou ujmou žalobkyne, nakoľko nesprávny úradný postup bol spôsobilý vyvolať zákonný zásah do jej osobnostných práv a právom chránených záujmov na skončenie vyšetrovania v zákonnej lehote, resp. v primeranej lehote, keď vyšetrovanie namiesto zákonnej lehoty štyroch mesiacov trvalo vyše päť rokov.

11. Pri stanovení výšky nemajetkovej ujmy v peniazoch, ktorú si žalobkyňa uplatnila podľa § 17 ods. 2 zák. č. 514/2003 Z. z. vo výške 6.000,- eur, súd vychádzal z dĺžky prieťahov, z významu konania pre žalobkyňu v postavení poškodenej, ako aj z toho, ako žalobkyňa spolupracovala s orgánmi činnými vo vyšetrovaní a ako sama aktívne prispela k odstráneniu prieťahov vo vyšetrovaní. Konštatoval, že vyšetrovanie nebolo skončené v zákonnej štvormesačnej lehote a ani v primeranej lehote; medzi jednotlivými úkonmi vyšetrovateľa boli prieťahy viac ako jeden rok (k 16.7.2008 vyšetrovateľ od roku 2006 nekonal, v roku 2008 vyšetrovateľ nevykonal žiaden vyšetrovací úkon). Dĺžka vyšetrovania bola neprimerane dlhá, hoci žalobkyňa bola aktívna pri zistení páchateľov, ktorí boli zaistení bezprostredne po spáchaní trestného činu. Žalobkyňa bola súčinná pri vyšetrovaní, nedala príčinu z jej strany na prieťahy vo vyšetrovaní a náhradu škody z trestného činu si uplatnila po začatí trestného stíhania 16.8.2005 v adhéznom konaní. Súd však zároveň konštatoval, že žalobkyňa aktívne nevyužila zákonnú možnosť na odstránenie prieťahov vo vyšetrovaní, keď podľa § 210 Trestného poriadku ako poškodená nepožiadala prokurátora, aby boli prieťahy vo vyšetrovaní odstránené.

12. Podľa súdu prvej inštancie, ujmu na právach žalobkyne nemožno odstrániť, iba kompenzovať. Vzhľadom na skutočnosť, že žalobkyňa nebola v časti nečinnosti príslušníka PZ úspešná, a v časti prieťahov vo vyšetrovaní právo žalobkyne na skončenie vyšetrovania v zákonnej lehote, resp. v primeranej lehote, porušené bolo, avšak aktívne nevyužila zákonnú možnosť na odstránenie prieťahov vo vyšetrovaní, mal súd zato, že náhrada vo výške 1.000,-eur je dostatočnou a primeranou. Preto náhradu v tejto výške žalobkyni priznal, a vo zvyšku návrh zamietol.

13. Podľa súdu prvej inštancie sa žalovaná s plnením dostala do omeškania, a preto ju súd zaviazal podľa § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka, v spojení s nariadením vlády č. 87/1995 Z. z., aj na úrok z omeškania.

14. O trovách konania súd prvej inštancie rozhodol podľa § 142 ods. 3 OSP dôvodiac, že priznanie požadovanej náhrady nemajetkovej ujmy záviselo od úvahy súdu, a zaviazal neúspešnú žalovanú k

plnej náhrade trov konania (trov právneho zastúpenia) z priznanej výšky plnenia, a to za päť úkonov právnej služby.

15. Rozsudok bol doručený právnemu zástupcovi žalobkyne, ako aj žalovanej, dňa 20.3.2013.

16. Proti rozsudku podala dňa 4.4.2013, v zákonom stanovenej lehote, odvolanie žalobkyňa prostredníctvom svojho právneho zástupcu (č.l. XX-XX . spisu). Žiadala, aby odvolací súd rozsudok v zamietajúcej časti zmenil tak, že jej návrhu v celom rozsahu vyhovie. Uviedla, že si uplatnila voči žalovanej nárok na náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 6.000,- eur s príslušenstvom, ale prvostupňový súd jej priznal iba náhradu vo výške 1.000,- eur a vo zvyšku jej návrh zamietol. Zdôraznila, že utrpela morálnu ujmu v dôsledku nesprávneho úradného postupu povereného príslušníka PZ a vyšetrovateľov v trestnom konaní, kde vystupovala ako poškodená. Nesprávny úradný postup povereného príslušníka PZ spočíval v nečinnosti, keď nezabezpečil včasné vykonanie domových prehliadok u páchateľov, ktoré by umožnili včas zaistiť jej ukradnuté veci. Súd návrh v tejto časti zamietol pre nedostatok právomoci všeobecného súdu konať. Uvedené právne posúdenie je nesprávne z niekoľkých dôvodov. Nedostatok právomoci súdu je neodstrániteľná vada konania v zmysle § 104 ods. 1 OSP. Súd tak paradoxne meritórne rozhodol vo veci, kde podľa neho nemá právomoc. Ustanovenie § 104 ods. 1 OSP pri absencii právomoci ukladá súdu povinnosť konanie zastaviť a vec postúpiť na príslušný orgán. Rozhodovanie o nárokoch poškodených zo zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú výkonom verejnej moci patrí do právomoci všeobecného súdu v zmysle § 16 ods. 1 zák. č. 514/2003 Z. z., teda túto právomoc mu výslovne priznáva zákon. Aj v prípade, ak by súd dospel k názoru, že právomoc nemá, musel by postúpiť vec príslušnému orgánu. Lenže žiaden iný orgán nemá právomoc o tomto nároku rozhodnúť, a tak súd nesmie odoprieť účastníkovi právo na konanie pred súdom a musí rozhodnúť. Iný postup by mal za následok odopretie spravodlivosti. Súd nielenže je oprávnený preskúmavať a hodnotiť postup orgánov činných v trestnom konaní z hľadiska správnosti postupu pri vyšetrovaní, ale je dokonca povinný tento postup preskúmavať a hodnotiť. Zákon č. 514/2003 Z. z. upravuje nároky poškodených pri akomkoľvek nesprávnom úradnom postupe, či už ide o nečinnosť, prieťahy alebo iný zásah do práv (§ 9 ods. 1). Ak by súd nemohol preskúmať akýkoľvek postup orgánu verejnej moci, tak by vôbec nemohol rozhodovať o nárokoch podľa tohto zákona, keďže preskúmanie postupov orgánov verejnej moci je základnou podmienkou pre rozhodnutie o nároku poškodeného. Je to centrálna a najpodstatnejšia otázka skúmaná v súdnom konaní, kde bola škoda /ujma spôsobená nesprávnym úradným postupom. Tvrdenie súdu, že skúmanie postupu orgánov činných v trestnom konaní z hľadiska správnosti postupu pri vyšetrovaní prináleží do pôsobnosti prokuratúry, nevylučuje, aby mohol tento postup skúmať aj súd. Súd opomína fakt, že žalobkyňa si uplatňuje nárok na náhradu škody/ujmy, s ktorým sa nemôže obrátiť na prokuratúru. Ak je súd jediným orgánom ochrany práva, ktorý môže rozhodovať o nárokoch podľa zák. č. 514/2003 Z. z., a takéto rozhodnutie je závislé od posúdenia zákonnosti úradného postupu, tak je nevyhnutné, aby súd tento postup posúdil ako základnú otázku dôležitú pre rozhodnutie vo veci. Navyše je paradoxné, že súd na jednej strane tvrdí, že nemôže skúmať nečinnosť príslušníka PZ, lebo ide o postup orgánu činného v trestnom konaní, a na strane druhej bez problémov podrobne preskúmal takmer 6 rokov trvajúce vyšetrovanie, skonštatoval nesprávny úradný postup vyšetrovateľov a priznal žalobkyni náhradu nemajetkovej ujmy. Túto náhradu ujmy, ktorá bola žalobkyni spôsobená prieťahmi vo vyšetrovaní, jej však súd priznal len sčasti. Kritériá na určenie, či prišlo k zásahu do práv účastníka na prerokovanie veci bez prieťahov, sú ustálené stabilnou judikatúrou Ústavného súdu Slovenskej republiky. Správanie účastníkov sa hodnotí z pohľadu, či sám účastník nebol príčinou vzniknutých prieťahov, teda či svojimi úkonmi nemaril konanie. Je absurdné trestať účastníka znížením náhrady za ujmu, ktorá mu jednoznačne vznikla, pretože nevyužil všetky prostriedky, na ktorých použitie mu dáva zákon oprávnenie. Názor prvostupňového súdu by viedol k takému výkladu, že účastník (v tomto prípade poškodený v trestnom konaní) má dozorovú a kontrolnú povinnosť voči orgánom činným v trestnom konaní, a keď si túto povinnosť nesplní, tak nesie následok spoluzodpovednosti za ujmu, ktorá mu bola nesprávnym úradným postupom spôsobená. Je nevyhnutné vychádzať z premisy, že štátne orgány poznajú zákon a sú povinné zákon dodržiavať bez ohľadu na to, či ich poškodený na tom v trestnom konaní vyzýva alebo dáva podnety na kontrolu ich postupov. Využívanie prostriedkov nápravy je právom, a nie povinnosťou poškodeného, a nie je podmienkou vzniku nároku na náhradu ujmy spôsobenej nesprávnym postupom orgánov verejnej moci. Súd mal teda skúmať splnenie si zákonných povinností zo strany štátu, a vo vzťahu k žalobkyni mal skúmať výlučne to, či svojím správaním k prieťahom neprispela. Navyše, žiadosť o preskúmanie postupu policajta podľa § 210 Trestného poriadku nemôže byť v tomto prípade považovaná za účinný prostriedok nápravy. Vykonanie domových prehliadok páchateľov bolo nevyhnutné vykonať okamžite po spáchaní trestného činu, aby bolo možné zaistiť ukradnuté veci.

Spisovanie žiadosti podľa § 210 Trestného poriadku prokurátorovi by už nijako neovplyvnilo nesprávny úradný postup príslušníka PZ. K vybaveniu žiadosti by prišlo za niekoľko dní až týždňov, a dovtedy bola väčšina ukradnutých vecí už rozpredaná. Súd úplne ignoroval skutočnosť, že namiesto príslušníkov PZ to bola žalobkyňa, ktorá fakticky sama odhalila páchateľov. Jednoduchým dopytom v miestnych potravinách zistila, kto kupoval prepravku piva zanechaného na mieste činu a svoje zistenia oznámila poverenému príslušníkovi PZ. Bez tejto aktivity žalobkyne by možno páchatelia ani neboli odhalení. Žalobkyňa tak vykonávala operatívno-pátraciu činnosť namiesto príslušníkov kriminálnej polície. Napriek tomu je jej dnes vytýkaná nedostatočná aktivita. Čo sa týka prieťahov vo vyšetrovaní, tie boli zistené pri opakovaných previerkach prokurátora, ktorý následne vždy dal pokyn na konanie a určil lehotu na skončenie vyšetrovania. O konaní a výsledku previerok bola žalobkyňa informovaná, teda vedela o snahe prokuratúry o odstránenie prieťahov vo vyšetrovaní. Podávanie žiadostí o preskúmanie postupu policajta by bolo len zbytočným administratívnym zaťažením pre prokurátora, ktorý by ich vybavoval, keďže prokuratúra opatrenia proti prieťahom vyšetrovateľov robila sama od seba. Pri vybavovaní takejto žiadosti nemá prokurátor ďalšie, inak nedostupné oprávnenia na ovplyvnenie postupu vyšetrovateľov, a teda nemalo zmysel takú žiadosť podať. Nepodanie žiadosti podľa § 210 Trestného poriadku nemôže byť dôvodom, aby bola žalobkyňa spoluzodpovedná za nesprávny úradný postup, a aby jej z tohto dôvodu nebola priznaná náhrada za nemajetkovú ujmu, ktorú utrpela. Podľa rozsudku Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len ESĽP) vo veci R. vs. Z. (č. sťažnosti XXXXX/XX): „Vo vzťahu k spravodlivému určeniu výšky náhrady za nemajetkovú ujmu, ktorá bola spôsobená dĺžkou konania, dospel Súd k záveru, že výpočtovým základom je suma, pohybujúca sa medzi 1.000,- až 1.500,- eur za rok konania (a nie za rok prieťahu). Výsledok vnútroštátneho konania (či sťažovateľ prehral, vyhral alebo nakoniec uzavrel zmier) nie je relevantný, pokiaľ ide o nemajetkovú ujmu, ktorá bola spôsobená dĺžkou konania. Celková suma bude zvýšená o 2.000,- eur, ak má predmet konania pre sťažovateľa určitý význam, ako je tomu v prípadoch týkajúcich sa pracovného práva, osobného stavu na spôsobilosti na právne úkony, príjmov alebo osobitne závažných konaní týkajúcich sa života alebo zdravia.“ Prvostupňový súd vec taktiež nesprávne právne posúdil vo vzťahu k výške náhrady nemajetkovej ujmy. Vzhľadom na dĺžku trvania vyšetrovania od 27.10.2005 do 11.3.2011, čiže 5 rokov a 5 mesiacov, a vzhľadom na intenzitu utrpenej ujmy, je súdom priznaných 1.000,- eur mimo akéhokoľvek rozmedzie akceptované judikatúrou ESĽP alebo Ústavného súdu Slovenskej republiky. V tomto prípade prichádza do úvahy rozmedzie medzi 7.400,- eur až 10.100,- eur (5,42 roka x 1.000,- eur až 1.500,- eur + 2.000,- eur). Z uvedeného vyplýva, že žalobkyňou požadovaná náhrada vo výške 6.000,- eur je pod spodnou hranicou uvedeného rozmedzia. Treba vziať do úvahy, že nebolo porušené iba jej právo na bezprieťahové konanie, ale aj právo na inú právnu ochranu, právo na vyšetrenie trestného činu a účinnú ochranu poškodeného vlastníckeho práva a domovej slobody (tzv. pozitívny záväzok štátu).

17. Proti rozsudku podala dňa 3.4.2013, v zákonom stanovenej lehote, odvolanie aj žalovaná (č.l. XX-XX spisu). Odvolaním napadla výrok rozsudku, ktorým súd priznal žalobkyni náhradu nemajetkovej ujmy v sume 1.000,- eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 9 % ročne od 26.8.2011. Navrhla odvolaciemu súdu, aby napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil prvostupňovému súdu na ďalšie konanie. Namietla, že súd prvého stupňa vec nesprávne právne posúdil. Podľa čl. XXX Ústavy Slovenskej republiky, ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovať v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo, ak je to možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody, obnovil stav pred porušením. Ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie. Orgány činné v trestnom konaní (policajt a prokurátor) sú povinné konať tak, aby neporušili právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov garantované čl. XX ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky. Judikatúra ústavného súdu zbytočné prieťahy v trestnom konaní posudzuje podľa okolností každého jednotlivého prípadu, pričom prihliada na zložitosť veci, správanie obvineného a nečinnosť orgánu konajúceho vo veci. Osobitná rýchlosť sa musí zabezpečiť u osôb stíhaných vo väzbe a mladistvých. O tom, či došlo k prieťahom v konaní orgánov činných

v trestnom konaní, by mal byť podľa názoru žalovanej príslušný Ústavný súd Slovenskej republiky, ktorý v prípade opodstatnenosti podanej sťažnosti rozhodne aj o primeranej satisfakcii sťažovateľovi. Podľa názoru žalovanej nie je daná ani právomoc civilného súdu určovať, či v predmetnom trestnom konaní skutočne došlo k zbytočným prieťahom, a už vôbec nie v prípadoch postupu orgánov činných v trestnom konaní, ktorých postup a dozor nad nimi je upravený osobitnými právnymi normami. S poukazom na uvedené žalovaná trvá na tom, že v tejto veci nie sú splnené procesné podmienky nato, aby všeobecný súd mohol konať a vydať rozhodnutie v podobe nedostatku jeho právomoci. Žalovaná ďalej zdôraznila že dôkazná povinnosť účastníka konania vyplývajúca z § 79 a § 120 OSP je formulovaná jasne (povinnosť označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení). Dôkazné bremeno o vzniku škody a jej rozsahu spočíva na poškodenom, teda dôkazné bremeno v súvislosti s preukázaním naplnenia ust. § 17 zák. č. 514/2003 Z. z. zaťažuje žalobkyňu. Žalobkyňa nepredložila žiaden dôkaz, a preto neuniesla dôkazné bremeno pre priznanie finančného zadosťučinenia voči žalovanej v nej požadovanej výške. Predmetom právnej úpravy zák. č. 514/2003 Z. z. nie je ochrana osobnosti, ale náhrada nemajetkovej ujmy, ktorá vznikla poškodenej osobe za splnenia ďalších zákonom stanovených podmienok, a to, že samotné konštatovanie práva nie je dostatočným zadosťučinením, nie je možné ju uspokojiť inak a súčasne, že preukázateľne došlo k ujme žalobkyne a k následkom v jej súkromnom živote a v spoločenskom uplatnení. Tieto podmienky však po vykonanom dokazovaní nijakým spôsobom preukázané neboli, čo vyplýva aj zo samotného rozsudku. V konaní nebola vypočutá žalobkyňa k následkom, ktoré je nevyhnutné s poukazom na § 17 ods. 3 zák. č. 514/2003 Z. z. preukázať. Žalobkyňa teda nijakým spôsobom nepreukázala, že by samotné konštatovanie porušenia práva v jej prípade nebolo dostatočným zadosťučinením, a ani nepreukázala vznik následkov, ktoré sú v zmysle zákona viazané na priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch. Z obsahu rozsudku súdu prvého stupňa vyplýva, že nebola preukázaná žiadna ujma žalobkyne, nedošlo k preukázaniu následkov v jej súkromnom živote, ani v jej spoločenskom postavení. V konaní teda nebola preukázaná ani jedna z podmienok daných § 17 zák. č. 514/2003 Z. z., a napriek tejto skutočnosti súd priznal žalobkyni náhradu nemajetkovej ujmy v sume 1.000,- eur. Ohľadom podmienky danej § 17 ods. 2 zák. č. 514/2003 Z. z. sa súd vo svojom rozsudku obmedzil iba na strohé konštatovanie, že má za to, že samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočným zadosťučinením. Bližšie však túto skutočnosť nezdôvodnil. Súd priznal žalobkyni úrok z omeškania napriek tomu, že v zmysle ustálenej judikatúry sa v obdobných prípadoch úroky z omeškania nepriznávajú s poukazom na skutočnosť, že náhrada nemajetkovej ujmy vzniká až na základe súdneho rozhodnutia, v ktorom je určená doba splnenia a až uplynutím tejto doby dochádza k omeškaniu. Prvostupňový súd priznal žalobkyni úrok z omeškania vo výške 9 % ročne odo dňa 26.8.2011 bez bližšieho odôvodnenia. Priznané úroky z omeškania, ako aj začiatok lehoty, odkedy sa údajne mala žalovaná dostať do omeškania, je v rozpore s objektívnym právom. Tým, že prvostupňový súd svoje rozhodnutie riadne neodôvodnil v zmysle § 157 ods. 2 OSP, bolo porušené právo účastníka súdneho konania na spravodlivý proces. Odôvodnenie rozsudku považuje žalovaná za formalistické, svojvoľné a arbitrárne, bez toho, aby malo rozumný základ v obsahu spisu. Priznaná náhrada vo výške uvedenej v rozsudku voči žalovanej je neopodstatnená, dostatočne neodôvodnená, v rozpore s vykonaným dokazovaním.

18. Odvolanie žalobkyne bolo doručené žalovanej dňa 23.4.2013 (č.l. XXX spisu), a odvolanie žalovanej bolo doručené právnemu zástupcovi žalobkyne dňa 23.4.2013. Strany sporu sa k odvolaniu protistrany písomne nevyjadrili.

19. Spis s opravnými prostriedkami žalobkyne a žalovanej bol predložený odvolaciemu súdu dňa 18.6.2013.

20. V priebehu odvolacieho konania vstúpil do platnosti nový procesný predpis - zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok, účinný od 1.7.2016 (ďalej len CSP). Podľa § 470 ods. 1 CSP, ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté predo dňom nadobudnutia jeho účinnosti. Podľa § 470 ods. 2 veta prvá CSP, právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali predo dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované.

21. Krajský súd v Bratislave ako súd odvolací (§ 34 CSP) nariadil na prejednanie odvolaní odvolacie pojednávanie, ktoré sa uskutočnilo v neprítomnosti žalobkyne.

22. Právny zástupca žalobkyne pred odvolacím súdom zdôraznil, že ust. § 17 ods. 3 zák. č. 514/2003 Z. z. treba vykladať aj v súlade s európskou a vnútroštátnou judikatúrou. V podanom odvolaní poukázali

na konkrétne rozhodnutie ESĽP vo veci R. vs. Z., v ktorej súd vyjadril aj názor na hranicu, od ktorej treba odvodzovať výšku náhrady nemajetkovej ujmy. Pokiaľ ide o rozhodnutia slovenských súdov, poukázal na rozhodnutie Krajského súdu Bratislava sp. zn. 15Co/49/2011, v ktorom tento vyslovil názor, že už samotné prieťahy v trestnom konaní zakladajú nárok na náhradu nemajetkovej ujmy. V tomto prípade žalobkyňa netvrdila nejaký osobitný nárok, ktorý by mal byť predmetom dokazovania, a ani Ústavný súd Slovenskej republiky, resp. W., v zásade nevypočúvajú poškodené osoby. Čo sa týka prejednávanej veci, žalobkyňa mala z trestného činu nepríjemné pocity do tej miery, že dom predala, pretože páchateľmi boli jej susedia. Bolo porušené jej právo na nedotknuteľnosť obydlia a jej majetku, a napriek tomu jej štát neposkytol účinnú ochranu. Pokiaľ ide o majetkovú škodu, bola jej vrátená časť vecí zaistená u priekupníkov. Nárok na náhradu škody za zvyšok odcudzených vecí si neuplatnila z toho dôvodu, že páchatelia sú nemajetní. Vzhľadom na identifikovanie páchateľov krátko po krádeži, boli splnené podmienky na to, aby bola u nich vykonaná domová prehliadka. Vyšetrovatelia ju neurobili. Podstatou nároku žalobkyne sú však prieťahy v trestnom konaní. Preto žiadal, aby odvolací súd zmenil rozsudok v napadnutej časti a priznal žalobkyni celú uplatnenú náhradu v sume 6.000,- eur. Ďalej zdôraznil, že ust. § 17 ods. 3 zák. č. 514/2003 Z. z. vymenúva len demonštratívne kritéria pre výšku nemajetkovej ujmy a netreba ich preukazovať v celosti. Žalobkyňa sa z uvedených kritérií v žalobe odvolávala len na písmeno b) tohto ustanovenia - závažnosť vzniknutej ujmy a okolnosti, za ktorých k nej došlo, a preto netreba preukazovať ďalšie kritériá. Pokiaľ ide o nárok na úrok z omeškania, ide o hmotnoprávny nárok, ktorého splatnosť nastáva od uplatnenia nároku na príslušnom štátnom orgáne a nezávisí to od právoplatnosti rozhodnutia súdu. V tejto časti preto prvostupňový súd rozhodol správne.

23. Zástupca žalovanej pred odvolacím súdom rovnako zotrval na podanom odvolaní. V reakcii na prednes právneho zástupcu žalobkyne poukázal na to, že nepríjemné pocity žalobkyne zo spáchaného trestného činu, ktoré viedli k jej rozhodnutiu predať svoj dom, spôsobili páchatelia trestného činu, a nie Slovenská republika. V kontexte znenia § 17 ods. 3 zák. č. 514/2003 Z. z. je nevyhnutné vypočuť dotknutú osobu k následkom, ktoré sú v príčinnej súvislosti s konaním orgánov činných v trestnom konaní. Pre priznanie úrokov z omeškania je rozhodujúce až právoplatné rozhodnutie súdu, a nie to, kedy dotknutá osoba požiadala o náhradu nemajetkovej ujmy. Preto žiadal, aby odvolací súd napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie.

24. Právny zástupca žalobkyne v reakcii na prednes zástupcu žalovanej zdôraznil, že žalobkyňa si neuplatňuje voči štátu náhradu nemajetkovej ujmy za následky spojené s jej nepríjemnými pocitmi po porušení jej práva na nedotknuteľnosť obydlia, ale tieto uvádzali v kontexte významu predmetu sporu pre žalobkyňu z hľadiska pociťovania prieťahov v trestnom konaní. Z hľadiska kritérií § 17 zák. č. 514/2003 Z. z. sa Ústavný súd Slovenskej republiky už konštantne vo svojich rozhodnutiach vyjadruje, že peňažnú náhradu za porušenie práva treba vždy priznať vtedy, ak následok nie je možné napraviť inak. Prieťahy v trestnom konaní nemožno napraviť, a teda je možné ich kompenzovať len peňažnou náhradou.

25. Napriek tomu, že odvolacie pojednávanie nariadil odvolací súd za účelom doplnenia dokazovania výsluchom žalobkyne k závažnosti následkov, ktoré jej vznikli v súvislosti s nesprávnym úradným postupom orgánov činných v trestnom konaní, po prednese jej právneho zástupcu od tohto výsluchu upustil, a to aj s prihliadnutím na hospodárnosť konania. Prihliadol tiež na skutočnosť, že žalobkyňa vo svojom návrhu na začatie konania, ktorým sa domáha náhrady nemajetkovej ujmy titulom nesprávneho úradného postupu orgánov činných v trestnom konaní, spočívajúceho v nečinnosti príslušníka PZ a v prieťahoch vo vyšetrovaní, ani netvrdila, že by nesprávny úradný postup spôsobil závažné následky v jej súkromnom živote, alebo v spoločenskom uplatnení. Žalobkyňa však žiadala pri posudzovaní intenzity utrpenej ujmy a stanovení výšky peňažnej náhrady zohľadniť celkovú dĺžku konania a mieru prekročenia zákonnej lehoty; úplnú nečinnosť povereného príslušníka PZ a vyšetrovateľa; nerešpektovanie pokynov prokurátora zo strany vyšetrovateľa, ktoré smerovali k odstráneniu prieťahov v konaní; aktívny prístup žalobkyne pri zistení páchateľov; skutkovú jednoduchosť veci, keďže páchatelia boli zistení bezprostredne po spáchaní trestného činu; objekt útoku trestného činu, ktorým bolo obydlie žalobkyne. Tieto skutočnosti boli už predmetom dokazovania pred súdom prvej inštancie, keďže vyplývajú z listinných dôkazov založených v spise, ako aj z listinných dôkazov založených v pripojenom vyšetrovacom spise. Súd prvej inštancie v tomto smere náležite zistil skutkový stav veci (§ 120 OSP - Občiansky súdny poriadok účinný do 30.6.2016), z ktorého vychádzal aj odvolací súd pri svojom rozhodovaní.

26. Odvolací súd po preskúmaní napadnutého rozsudku v rozsahu dôvodov vymedzených v odvolaniach oboch strán sporu, ako aj konania, ktoré mu predchádzalo, dospel k záveru, že je dôvod na čiastočnú zmenu napadnutého rozsudku.

27. V preskúmavanej veci súd prvej inštancie v zmysle zákonných ustanovení zisťoval, či sú splnené všetky predpoklady na vznik nároku žalobkyne na náhradu škody (nemajetkovej ujmy) spôsobenú nesprávnym úradným postupom - prieťahmi vo vyšetrovaní. V tomto smere dostatočne zistil skutkový stav veci a vyvodil z neho i správny právny záver o splnení všetkých podmienok zodpovednosti žalovanej podľa zák. č. 514/2003 Z. z., a to nesprávny úradný postup, vznik škody (nemajetkovej ujmy) a príčinnú súvislosť medzi nesprávnym úradným postupom a vznikom škody (nemajetkovej ujmy). Vykonaným dokazovaním v spore bolo preukázané, že žalobkyni vznikla škoda (nemajetková ujma) ako následok nesprávneho úradného postupu štátneho orgánu, pričom ide o škodu v príčinnej súvislosti s nesprávnym úradným postupom, a za danú škodu zodpovedá štát. V tomto smere sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia (§ 387 ods. 2 CSP).

28. K tomu považuje odvolací súd za potrebné dodať nasledovné: Čo sa týka existencie nesprávneho úradného postupu spočívajúceho v prieťahoch vo vyšetrovaní (ktoré sama žalobkyňa prostredníctvom svojho právneho zástupcu označila na odvolacom pojednávaní za primárny dôvod svojho žalobného nároku), je nepochybné, že k takémuto nesprávnemu úradnému postupu zo strany žalovanej došlo. Tento predpoklad pre vznik práva na náhradu nemajetkovej ujmy bol naplnený. Zistené prieťahy v konaní mali za následok porušenie základného práva žalobkyne na konanie bez prieťahov a vznik nemajetkovej ujmy spočívajúcej v predĺžení konania, a tým aj v predĺžení stavu právnej neistoty. Príčinná súvislosť medzi prieťahmi v konaní a vznikom nemajetkovej ujmy bola zrejmá zo samotnej povahy prieťahov, a preto nepotrebovala bližšie objasňovanie. Žalobkyňa uniesla dôkazné bremeno ohľadne preukazovania existencie obligatórnych podmienok nevyhnutných pre vznik zodpovednosti štátu za škodu pri výkone verejnej moci.

29. V tejto súvislosti poukazuje odvolací súd aj na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky, č. k. III. J. XXX/XX-XX zo dňa 29.09.2005, v ktorom Ústavný súd uviedol, že už vo viacerých svojich rozhodnutiach vyslovil, že základné právo na konanie bez zbytočných prieťahov zaručené v článku 48 ods. 2 Ústavy sa v prípade konania pred orgánmi činnými v trestnom konaní chráni po začatí trestného stíhania, keď sa občan stáva účastníkom tohto konania buď ako obvinený alebo poškodený.

30. Rovnako sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje so záverom súdu prvej inštancie, že ujmu na právach žalobkyne už nemožno nijako odstrániť, iba kompenzovať. Podľa názoru odvolacieho súdu, vzhľadom na všetky okolnosti zisteného porušenia práv žalobkyne, len konštatovanie porušenia jej práv nemôže byť dostatočným zadosťučinením, bolo by voči žalobkyni zjavne nespravodlivé, a preto je namieste poskytnutie peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy v zmysle ust. § 17 ods. 2 zák. č. 514/2003 Z. z..

31. K nezákonnému úradnému postupu v prejednávanej veci podľa tvrdení žalobkyne malo dôjsť aj v súvislosti s nečinnosťou príslušníka PZ, ktorý odmietol vykonať domové prehliadky páchateľov s tým, že vo veci bude konať, až keď mu vec odovzdá kriminálna polícia. Touto nečinnosťou sa nepodarilo včas zaistiť všetky veci odcudzené žalobkyni.

32. Týmto tvrdeným nesprávnym úradným postupom sa súd prvej inštancie nezaoberal, nakoľko sa stotožnil s obranou žalovanej, podľa ktorej v občianskom súdnom konaní nie je súd oprávnený preskúmavať a hodnotiť postup orgánov činných v trestnom konaní z hľadiska správnosti postupu pri vyšetrovaní, lebo takéto oprávnenie prináleží do pôsobnosti prokuratúry. Vzhľadom na uvedené súd návrh v tejto časti zamietol pre nedostatok právomoci všeobecného súdu konať.

33. Tento postup súdu prvej inštancie nepovažuje odvolací súd za správny, a odvolacia námietka žalobkyne o nesprávnom právnom posúdení veci je dôvodná.

34. Podľa ust. § 9 ods. 1, 2 zák. č. 514/2003 Z. z. v znení účinnom v rozhodnom čase (v čase, kedy malo dôjsť k nesprávnemu úradnému postupu orgánov činných v trestnom konaní), t.j. v znení do 31.12.2012, štát zodpovedá za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom. Za nesprávny úradný postup sa považuje aj porušenie povinnosti orgánu verejnej moci urobiť úkon alebo vydať rozhodnutie zákonom

ustanovenej lehote, nečinnosť orgánu verejnej moci pri výkone verejnej moci, zbytočné prieťahy v konaní alebo iný nezákonný zásah do práv, právom chránených záujmov fyzických osôb a právnických osôb. Právo na náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom má ten, komu bola takým postupom spôsobená škoda.

35. Až novelou zavedenou zák. č. 412/2012 Z. z. bol s účinnosťou od 1.1.2013 do ustanovenia § 9 zák. č. 514/2003 Z. z. vložený nový odsek 3, podľa ktorého pri posudzovaní nesprávneho úradného postupu vyšetrovateľa Policajného zboru, povereného príslušníka Policajného zboru, vyšetrovateľa finančnej správy alebo povereného pracovníka finančnej správy spočívajúceho v porušení povinnosti urobiť úkon alebo vydať rozhodnutie v zákonom ustanovenej lehote, v nečinnosti pri výkone verejnej moci alebo v zbytočných prieťahoch v konaní možno vychádzať len z výsledkov vybavenia žiadosti o preskúmanie postupu vyšetrovateľa Policajného zboru, povereného príslušníka Policajného zboru, vyšetrovateľa finančnej správy alebo povereného pracovníka finančnej správy prokurátorom.

36. Na daný prípad sa takáto zákonná podmienka ešte nevzťahovala, a preto súd prvej inštancie nepostupoval správne, keď sa odmietol zaoberať aj tvrdeným nesprávnym úradným postupom príslušníka PZ. V zmysle ust. § 9 ods. 1 zák. č. 514/2003 Z. z., v znení účinnom v rozhodnom čase, patrí do právomoci všeobecného súdu rozhodovanie nielen o nároku na náhradu nemajetkovej ujmy za prieťahy v konaní (vyšetrovaní), ale aj za nesprávny úradný postup povereného príslušníka PZ (orgánu činného v trestnom konaní). Predpoklad prijatia záveru o existencii nesprávneho úradného postupu v konaní o náhradu škody podľa zák. č. 514/2003 Z. z. v prejednávanej veci tak nebol závislý od jeho deklarovania príslušným orgánom (v tomto prípade dozorujúcim prokurátorom), ktorý by jednoznačne vyslovil takýto záver o existencii nesprávneho úradného postupu v podobe nečinnosti príslušníka PZ a prieťahov v konaní.

37. Odvolací súd napriek tomu záveru považuje za potrebné ešte zdôrazniť, že v tomto konaní bolo vykonaným dokazovaním preukázané, že prokurátori okresnej prokuratúry konštatovali pochybenia vyšetrovateľa v podobe neprimeranej dĺžky trestného konania. Táto skutočnosť vyplýva zo samotných správ Okresnej prokuratúry Malacky zo dňa 16.7.2008 č. k. 1Pv 113/08-12, zo dňa 15.7.2009 č. k. 1Pv 113/08-21, zo dňa 29.7.2010 č. k. 1Pv 113/08-30, a zo dňa 3.1.2011 č. k. 1Pv 113/08-40, ktoré sú súčasťou vyšetrovacieho spisu I.: D.-XX/D.-XXXX v spojení s trestným spisom Okresného súdu Malacky sp. zn. 3T/30/2011, v ktorých jednotliví prokurátori v rámci previerok vyšetrovacieho spisu opakovane poukazovali na neprimeranosť dĺžky konania, zistili a konštatovali prieťahy vo vyšetrovaní. Z uvedených správ Okresnej prokuratúry Malacky zároveň vyplýva, že v nich dozorujúci prokurátori konštatovali aj chyby v postupoch vyšetrovateľa PZ a v zmysle § 230 ods. 2 písm. a) Trestného poriadku boli vyšetrovateľovi PZ dané aj záväzné pokyny a určené lehoty na ich vybavenie (napr. vypočuť ako svedkov osoby, ktoré odkupovali šperky; doplniť znalecké skúmanie vzoriek od obvinených; zaistiť biologický materiál od obvinených).

38. V otázke existencie prieťahov v namietanom trestnom konaní, preto možno prijať bez akýchkoľvek pochybností odôvodnený záver o ich preukázanej existencii, čím na strane vyšetrovateľa PZ ako orgánu činného v trestnom konaní, došlo k nesprávnemu úradnému postupu tak, ako to predpokladá zák. č. 514/2003 Z. z..

39. Z uvedených dôvodov považoval odvolací súd za nedôvodnú námietku žalovanej, že nie sú splnené procesné podmienky na to, aby všeobecný súd mohol v prejednávanej veci určovať, či v predmetnom trestnom konaní skutočne došlo k zbytočným prieťahom, a už vôbec nie v prípadoch postupu orgánov činných v trestnom konaní; aby mohol všeobecný súd v prejednávanej veci konať a vydať rozhodnutie.

40. Základ nároku žalobkyne na náhradu nemajetkovej ujmy je daný.

41. Pokiaľ ide o argumenty žalobkyne, ktorá tiež podala odvolanie a namietala priznanú výšku náhrady nemajetkovej ujmy, má odvolací súd zato, že jej námietka nesprávneho právneho posúdenia v tomto smere je dôvodná. Súd prvej inštancie nepostupoval správne, keď pri stanovení výšky priznanej náhrady považoval za relevantnú tú skutočnosť, že žalobkyňa aktívne nevyužila zákonnú možnosť na odstránenie prieťahov vo vyšetrovaní, keď podľa § 210 Trestného poriadku ako poškodená nepožiadala prokurátora, aby boli prieťahy vo vyšetrovaní odstránené.

42. Podľa § 210 Trestného poriadku, obvinený, poškodený a zúčastnená osoba majú právo kedykoľvek v priebehu vyšetrovania alebo skráteného vyšetrovania žiadať prokurátora, aby bol preskúmaný postup policajta, najmä aby boli odstránené prieťahy alebo iné nedostatky vo vyšetrovaní alebo skrátenom vyšetrovaní. Policajt musí žiadosť prokurátorovi bez meškania predložiť. Prokurátor je povinný žiadosť preskúmať a o výsledku žiadateľa upovedomiť.

43. Z citovaného zákonného ustanovenia vyplýva, že žalobkyňa v postavení poškodenej, mala právo, a nie povinnosť, požiadať prokurátora o preskúmanie postupu policajta. Pokiaľ toto svoje právo nevyužila, nemožno ju v žiadnom prípade robiť spoluzodpovednou na vzniknutých prieťahoch v trestnom konaní, ku ktorým došlo výlučne v dôsledku zjavne neefektívneho postupu orgánov činných v trestnom konaní, a to bez akýchkoľvek zákonných alebo iných dôvodov, navyše po neprimerane dlhú dobu, čo im bolo opakovane vytknuté aj samotnými dozorujúcimi prokurátormi. Je nemysliteľné, aby orgány činné v trestnom konaní vykonávali úkony až na základe požiadaviek a sťažností vznesených zo strany poškodeného, lebo takýto postup by bol v rozpore so zákonom (najmä Trestným poriadkom).

44. Tieto úvahy viedli odvolací súd k záveru, že pokiaľ súd prvej inštancie pri ustálení výšky priznanej náhrady nemajetkovej ujmy prihliadal aj nato, že žalobkyňa aktívne nevyužila zákonnú možnosť podľa § 210 Trestného poriadku, určil ju nesprávnym spôsobom.

45. Odvolací súd sa ďalej zaoberal výškou náhrady nemajetkovej ujmy, ktorá by bola pre žalobkyňu spravodlivým a primeraným zadosťučinením za preukázaný nesprávny úradný postup orgánov činných v trestnom konaní, pretože výšku náhrady, ktorú priznal súd prvej inštancie žalobkyni, považoval odvolací súd vzhľadom na individuálne okolnosti daného prípadu len za „symbolickú“ sumu, teda za neprimeranú okolnostiam, za ktorých k zásahu do práv žalobkyne ako poškodenej v trestnom konaní došlo.

46. Odvolací súd pri úvahe o výške náhrady nemajetkovej ujmy vychádzal z názoru, že právo domáhať sa takejto náhrady by sa malo priznať každému, komu škoda alebo ujma vznikla ako dôsledok nezákonného rozhodnutia orgánu štátu alebo ako dôsledok nesprávneho úradného postupu takéhoto orgánu. Výška zadosťučinenia v peniazoch (náhrada nemajetkovej ujmy) je predmetom voľnej úvahy súdu, a do novely zák. č. 514/2003 Z. z., vykonanej zák. č. 412/2012 Z. z. (t.j. do 31.12.2012) nebola táto výška v § 17 ani limitovaná. Preto podľa názoru odvolacieho súdu treba v prejednávanej veci posúdiť primeranosť výšky uplatnenej náhrady nemajetkovej ujmy nielen s prihliadnutím na demonštratívne uvedené kritéria v § 17 ods. 3 zák. č. 514/2003 Z. z., ale aj s prihliadnutím na kritéria ustálené judikatúrou Ústavného súdu Slovenskej republiky, ako aj judikatúrou ESĽP.

47. Podľa § 17 ods. 3 zák. č. 514/2003 Z. z., v znení účinnom v rozhodnom čase, výška nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa odseku 2 sa určuje s prihliadnutím najmä na a) osobu poškodeného, jeho doterajší život a prostredie, v ktorom žije a pracuje, b) závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k nej došlo, c) závažnosť následkov, ktoré vznikli poškodenému v súkromnom živote, d) závažnosť následkov, ktoré vznikli poškodenému v spoločenskom uplatnení.

48. Judikatúra Ústavného súdu Slovenskej republiky sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov garantované v čl. XX ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa troch základných kritérií, ktorými sú zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup súdu, resp. iného štátneho orgánu.
Ústavný súd Slovenskej republiky v súlade s judikatúrou ESĽP v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa.

49. Z rozsudku ESĽP zo dňa 10.11.2004 vo veci R. vs. Z. (sťažnosť č. XXXXX/XX, ods. XX) vyplýva, že ESĽP pri stanovení výšky odškodnenia za porušenie práva na prejednanie veci v primeranej lehote, vychádza z čiastky 1.000,- až 1.500,- eur za jeden rok trvania konania ako základu pre stanovenie celkového zadosťučinenia. ESĽP vo svojich rozhodnutiach vychádza aj z toho, že neprimeraná dĺžka konania znamená pre sťažovateľa morálnu ujmu a žiadne dôkazy v tomto ohľade v zásade už nevyžaduje, nakoľko táto ujma vzniká samotným porušením práva.

50. Žalobkyňa domáhajúca sa náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch v súdnom konaní poukazovala na rozhodujúce okolnosti, ktoré sa majú v jej prípade zohľadniť pri posudzovaní intenzity utrpenej ujmy

a stanovení výšky peňažnej náhrady (celkovú dĺžku konania a mieru prekročenia zákonnej lehoty; úplnú nečinnosť povereného príslušníka PZ a vyšetrovateľa; nerešpektovanie pokynov prokurátora zo strany vyšetrovateľa, ktoré smerovali k odstráneniu prieťahov v konaní; aktívny prístup žalobkyne pri zistení páchateľov; skutkovú jednoduchosť veci, keďže páchatelia boli zistení bezprostredne po spáchaní trestného činu; objekt útoku trestného činu, ktorým bolo obydlie žalobkyne). Odvolací súd tieto okolnosti považoval za relevantné pre určenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy, nakoľko žalobkyňa ani netvrdila, že by nesprávny úradný postup spôsobil závažné následky v jej súkromnom živote, alebo v spoločenskom uplatnení.

51. Ako vyplynulo z vykonaného dokazovania na súde prvej inštancie, k spáchaniu trestného činu došlo dňa 15.8.2005 vlámaním páchateľov do domu žalobkyne v obci M. Trestné stíhanie pre trestný čin krádeže a trestný čin porušovania domovej slobody začalo dňa 16.8.2005 proti neznámemu páchateľovi. Obvinenie bolo vznesené až dňa 27.10.2005, t.j. po viac ako dvoch mesiacoch od začatia trestného stíhania, napriek tomu, že páchatelia boli známi bezprostredne po spáchaní trestného činu. Vyšetrovanie bolo skončené až dňa 15.2.2011, a spis bol predložený prokurátorovi s návrhom na podanie obžaloby dňa 17.2.2011. Obžaloba bola podaná dňa 14.3.2011. Vyšetrovanie tak namiesto zákonnej lehoty štyroch mesiacov trvalo vyše päť rokov (63 mesiacov), teda maximálna zákonná dĺžka skončenia vyšetrovania bola skoro 16-násobne prekročená.

52. Toto niekoľkonásobné prekročenie zákonnej lehoty na skončenie vyšetrovania a jeho neprimeraná dĺžka, zjavne nebolo závislé od zložitosti veci. Skutkovo išlo o jednoduchú vec a páchatelia boli známi bezprostredne po spáchaní skutku. Neprimeraná dĺžka vyšetrovania bola spôsobená neefektívnym postupom orgánov činných v trestnom konaní, neospravedlniteľnou nečinnosťou vyšetrovateľov PZ a ich nerešpektovaním záväzných pokynov dozorujúcich prokurátorov, ktoré smerovali k odstráneniu prieťahov v konaní (k tomu viď správy Okresnej prokuratúry Malacky uvedené v bode XX. tohto rozsudku).
Ako správne ustálil súd prvej inštancie z obsahu vyšetrovacieho spisu, vyšetrovatelia vyše troch rokov vo veci nevykonali žiadny úkon smerujúci k odstráneniu právnej neistoty žalobkyne ako poškodenej, a boli úplne nečinní.

53. Žalobkyni nemožno vytknúť žiadne obštrukcie, ktorými by predlžovala vyšetrovanie. Práve naopak, bola to samotná žalobkyňa, ktorá aktívne prispela k odhaleniu páchateľov.
Predmet trestného konania bol pre žalobkyňu významný. Ako poškodená si voči obvineným uplatnila v adhéznom konaní nárok na náhradu škody vo výške 78.600,- Sk, ktorá jej bola spôsobená trestným činom, a počas dlhoročného trestného konania sa nachádzala v právnej neistote.

54. Samotné konštatovanie porušenia práva preto nemôže byť pre žalobkyňu dostatočným zadosťučinením, a jej nemajetkovú ujmu nie je možné uspokojiť ani inak. Dôvodným je preto poskytnutie peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy v zmysle ust. § 17 ods. 2 zák. č. 514/2003
Z. z., vo výške kompenzujúcej stav jej neistoty, do ktorej sa dostala v dôsledku neprimeranej dĺžky trestného konania, a v takomto stave bola aj následne udržiavaná.

55. Vzhľadom na všetky vyššieuvedené okolnosti, za ktorých došlo k porušeniu základného práva žalobkyne na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, vzhľadom na neprimerane dlhú dobu, po ktorú sa žalobkyňa nachádzala v právnej neistote, ako aj vzhľadom na nenapraviteľnosť porušenia práva žalobkyne, dospel odvolací súd k záveru, že
v danom prípade suma 6.000,- eur zodpovedná primeranému finančnému zadosťučineniu za ujmu, ktorú utrpela žalobkyňa na tomto svojom práve.

56. Ako dôvodnú vyhodnotil odvolací súd len námietka žalovanej o nesprávnom právnom posúdení veci vo vzťahu k priznanému úroku z omeškania.

57. Rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 24.6.1998, sp. zn. 1Co/15/1997, ktorý bol uverejnený v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky, zošit 3, pod poradovým č. 45/2000, už bolo judikované, že povinnosť zaplatiť náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch vzniká až na základe súdneho rozhodnutia, v ktorom je určená doba plnenia; až uplynutím takto určenej lehoty splnenia sa dlžník dostáva do omeškania. Rovnakú právnu vetu uviedol Najvyšší súd Slovenskej republiky aj vo svojom rozsudku zo dňa 14.3.2012, sp. zn. 6 Cdo 185/2011.

58. Odvolací súd nezistil žiadny dôležitý dôvod, pre ktorý by sa mal odchýliť od publikovaného judikátu. Povinnosťou zaplatiť žalobkyni náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch bola žalovaná zaviazaná rozsudkom v prejednávanej veci. Určená doba splnenia tak ešte neuplynula, a preto sa žalovaná do omeškania s plnením tejto náhrady ešte ani nemohla dostať.

59. Z dôvodov uvedených v bodoch 28. - 58. tohto rozsudku, odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie zmenil podľa § 388 CSP tak, že žalobkyni priznal náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 6.000,- eur, a v časti priznávajúcej žalobkyni úrok z omeškania, ako nedôvodný nárok zamietol.

60. Podľa § 262 ods. 1 CSP, o nároku na náhradu trov konania rozhodne aj bez návrhu súd v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí.

Podľa § 255 ods. 1, 2 CSP, súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci. Ak mala strana vo veci úspech len čiastočný, súd náhradu trov konania pomerne rozdelí, prípadne vysloví, že žiadna zo strán nemá na náhradu trov konania právo.

Podľa § 396 ods. 1, 2 CSP, ustanovenia o trovách konania pred súdom prvej inštancie sa použijú aj na odvolacie konanie. Ak odvolací súd zmení rozhodnutie, rozhodne aj o nároku na náhradu trov konania na súde prvej inštancie.

61. Hlavnou zásadou, ktorá ovláda rozhodovanie o trovách konania, je zásada úspechu vo veci. Zmena rozhodnutia čo do žalovaného nároku na náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 6.000,- eur v prospech žalobkyne a čo do zamietnutia žalobkyňou uplatneného nároku na úrok z omeškania, na prvý pohľad navodzuje dojem, že žalobkyňa bola v spore úspešná len čiastočne. Z hľadiska materiálnej spravodlivosti mala však žalobkyňa vo veci v podstate plný úspech. Preto odvolací súd priznal žalobkyni nárok na plnú náhradu trov prvostupňového aj odvolacieho konania, o výške ktorej rozhodne súd prvej inštancie.

62. Toto rozhodnutie prijal senát odvolacieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

**Poučenie:**

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP). V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha - dovolací návrh (§ 428 CSP).